

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA EĞİTİM ÖĞRETİM FAALİYETLERİNİN DENETİMİ

Fethi TURAN

Yrd. Doç. Dr., Mevlana Üniversitesi, fethituran49@hotmail.com

Received: 28.12.2015

Accepted: 12.04.2016

ÖZ

Bu araştırma Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ve özel okul öncesi eğitim kurumlarının denetiminde ilk kez kullanılan Rehberlik ve Denetim Rehberi'nin yeterliliği ile anaokullarında yürütülen eğitim-öğretim faaliyetlerinin denetim raporlarında nasıl yer aldığını Ankara ili örneğinde incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, durum çalışmasına dayalı nitel bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara'daki resmi ve özel anaokulları arasından kolay ulaşılabilir durum yöntemi ile elde edilen 10 resmi ve 10 özel bağımsız anaokulu için düzenlenen denetim raporu oluşturmaktadır. Araştırmada, Rehberlik ve Denetim Rehberi'nden yararlanılarak, araştırmacı tarafından geliştirilen Eğitim Öğretim Faaliyetlerini İnceleme Formu kullanılmış, betimsel analiz yöntemi ile veriler değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, anaokullarında, eğitim-öğretim faaliyetlerinin yürütülmesinde öğretmen, yönetici ve eğitim sisteminden kaynaklı sorunlar olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda, rehberlik ve denetim rehberinin hazırlanmasında okul öncesi eğitimi alanı akademisyenlerin de görev alması veya inceleyip görüş sunmalarının sağlanması ile resmi ve özel anaokulu ayrımı gözetilmeden, okul öncesi eğitim kurumlarında görevli idareci ve öğretmenlerine yönelik hizmet içi eğitim etkinliklerinin planlanıp uygulanması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi, eğitim öğretim faaliyetleri, rehberlik ve denetim.

AUDITING OF EDUCATION ACTIVITIES IN PRE-SCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS

ABSTRACT

This research aims to examine the education activities in official and private pre-school organizations bound to National Ministry of Education in Ankara city example. This is a qualitative research relying on situation study. The universe of the study consists of official and private kindergartens in Ankara while study group consists of audit report prepared for 10 official and 10 private kindergartens obtained by simple random method. In the research education activity examination form, which was developed by researcher by taking advantage of guidance and audit forms and data was evaluated by descriptive analysis method. Although the guidance and audit guide developed according to research results fulfill many requirements as a forward step, it is understood that there are still areas which are open for development and according to audit reports it was observed that there are teacher, manager and system originated problems in conduction of education activities in kindergartens. In this case it can be suggested that pre-school education field expert academicians should play role or at least examine and share their opinions related with preparation of guidance and audit guide and also in service training activities should be planned and applied for teachers and managers in pre-school education institutions without discriminating official or private kindergartens.

Keywords: Preschool, education activities, guidance and inspection.

1. GİRİŞ

Yaşamın temeli kabul edilen okul öncesi dönemde (MEB, 2013a) öğrenme hızının yüksek olması, birçok temel becerinin bu dönemde kazanılması ve bunların yaşamın ileriki yıllarını da etkilemesi (Yavuzer, 1997; Yörükoğlu, 2003) eğitimin gerekli olduğunu ortaya koymaktadır. Türkiye’de son yıllarda okul öncesi eğitime karşı ilgi artmış, yaygınlaştırma ve niteliği artırma çabaları hız kazanmıştır (ERG ve AÇEV, 2013).

Konusu insan olan eğitim geniş bir içerime sahiptir (Uluğ, 1999: 2), bünyesinde birçok alt sistemi bulundurur (Ertürk, 1984). Bunlardan biri de rehberlik, kontrol ve değerlendirmeyi öngören denetimdir. Bir alt sistem olarak denetim, planlanan eğitim sürecinin başarısı açısından kritik öneme sahiptir (Gürkan, 2006). Öngörülen hedeflere ulaşılması, nitelikli bir denetim uygulanması ile mümkündür. Başaran’a (2000) göre denetim, planlanan örgütsel amaçlardan sapmayı önlemek için, örgütün işleyişini izleme ve değerlendirme sürecidir. Türkiye’de her düzeyde eğitim kurumunun denetim ve gözetimi, anayasal bir görev ve sorumluluk olarak Milli Eğitim Bakanlığına (MEB) aittir (Anayasa, 1982). Bakanlık denetim görev ve sorumluluğunu, Rehberlik ve Denetim Başkanlığı’na bağlı maarif müfettişleri eli ile yürütür. Maarif müfettişleri, Bakanlığa bağlı bütün resmi ve özel kuruluşların faaliyet ve işlemlerine ilişkin Bakanlığın görev ve yetkileri çerçevesinde denetim, inceleme ve soruşturma yapma görevlerini yerine getirmektedirler (MEB, 2014b).

Denetimin amacı mevzuata uygunluk değerlendirmesi yaparak, okullarda ne olduğuna yönelik mevcut durum hakkında karar vericileri bilgilendirmek, okul gelişimine katkı sunmaktır (Aydın, 2012; MEB, AÇEV ve UNESCO, 2012; Taymaz, 1997). Bu amaç, denetimin karakterini şekillendiren iki farklı eğilim olarak kendini gösterir. Biri mevzuata uygunluk ve belirlenen amaçlara erişmeye yönelik faaliyetlerin değerlendirilmesi olarak denetim; diğeri ise izleme ve geri bildirim yoluyla eğitim süreçlerinin iyileştirilmesine yönelik rehberlik olarak denetimdir (Lillis, 1992). Denetimi gerekli kılan en önemli unsur, yönetim literatüründe “entropy” olarak bilinen örgütün güç kaybetmesini önlemektir (Aydın, 2015). Etkili bir denetim, kurumdaki sorunların çözümü için de bir anahtar işlevi görerek niteliğin artırılmasını sağlar (Lillis, 1992).

Araştırmalar, okul öncesi eğitim kurumlarındaki denetim uygulamalarının, bilimsel ve eğitim-öğretim süreçleri açısından, kurumların gelişimini destekleyerek, eğitimcilerin gereksinimlerini karşılayabilecek düzeyde olmadığını, denetimlerin problemlere yol açtığını, alan dışından müfettişlerin rehberlik etme konusunda yetersiz kaldıklarını, denetimlerde farklı ölçütler kullanıldığını ortaya koymaktadır (Arı ve Tuğrul, 1996; Budak, 2009; Dağlıoğlu, 2008; Haktanır, 2008; Topdal, 2004; Turan ve Yeşilyurt, 2010; Yücel, 2009). Bu olgu, MEB denetim sisteminde yapısal ve uygulamaya dönük olarak değişimi zorunlu kılmıştır. Bu bağlamda, son yıllarda yapısal ve uygulamaya dönük bir takım düzenlemeler gerçekleştirilmiştir: Bakanlığın taşra teşkilatlarında görevli il eğitim denetmenleri ile merkezde görev yapan eğitim denetçileri, Rehberlik ve Denetim Başkanlığı çatısı altında birleştirilerek İl Millî Eğitim Müdürlükleri bünyesinde oluşturulan Maarif Müfettişleri Başkanlıklarında görevlendirilmişlerdir (6528 s. Kanun; MEB, 2014b). Bu yapısal düzenlemeyle eş zamanlı olarak; rehberlik ve denetimin etkili ve verimli bir şekilde yürütülmesine imkân verecek, uygulama birliği ve standartlaşmayı

sağlayacak, kurum türlerine göre ayrı ayrı olmak üzere rehberlik ve denetim rehberleri güncellenmiştir (MEB, 2014a).

Toplumun bugünü ile birlikte geleceğini de etkileme potansiyeline sahip okul öncesi eğitim kurumlarında denetim uygulamalarının amacına uygun bir şekilde yerine getirilmesi önemlidir. Bu çalışma ile okul öncesi eğitim kurumlarının denetiminde 2014-2015 eğitim öğretim yılında ilk defa kullanılan Okulöncesi Eğitim Kurumları Rehberlik ve Denetim Rehberi ile yürütülen denetimler sonrasında maarif müfettişlerince düzenlenen denetim raporlarında “eğitim öğretim faaliyetlerinin” nasıl yer aldığı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmanın Okul Öncesi Eğitim Kurumları Rehberlik ve Denetim Rehberi’nin tanınması ve geliştirilmesine; okul öncesi eğitim kurumlarında yürütülen eğitim öğretim faaliyetlerine kaynak olan ve 2013-2014 eğitim öğretim yılında ilk defa uygulanan Okul Öncesi Eğitim Programı’nın değerlendirilmesi ve güncellemesi çalışmalarına katkı sunması beklenmektedir.

Bu bağlamda araştırmanın amacı, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel anaokullarında yürütülen eğitim-öğretim faaliyetlerini Ankara ili örneğinde incelemektir. Bu amaç doğrultusunda, 2014-2015 eğitim öğretim yılında, resmi ve özel okul öncesi eğitim kurumlarının denetiminde ilk kez kullanılan Okulöncesi Eğitim Kurumları Rehberlik ve Denetim Rehberi yeterli midir? Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı resmi ve özel anaokullarında yapılan denetimler sonrasında düzenlenen raporlarda; eğitim-öğretim faaliyetleri nasıl yer almaktadır? Sorularına cevap aranmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, nitel araştırma yöntemleri arasında yer alan, durum çalışmasına dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. McMillan (2000), durum çalışmalarını bir ya da daha fazla olayın, ortamın, programın, sosyal grubun ya da diğer birbirine bağlı sistemlerin derinlemesine incelendiği bir yöntem olarak ifade etmektedir (aktaran, Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Erkan Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013). Araştırmada, 2014-2015 öğretim yılından itibaren okul öncesi eğitim kurumlarının denetiminde kullanılan Okulöncesi Eğitim Kurumları Rehberlik ve Denetim Rehberi ile maarif müfettişlerinin, denetimini yaptıkları anaokulları hakkında düzenledikleri denetim raporları incelenmiştir.

2.2. Evren ve Çalışma Grubu

Araştırmanın evreni Ankara’da MEB’e bağlı faaliyette bulunan resmi ve özel anaokulları; çalışma grubunu ise Ankara’da 2014-2015 eğitim öğretim yılında il milli eğitim müdürlüğü bünyesinde yer alan maarif müfettişleri başkanlığının, okul öncesi denetim grubunda görevli maarif müfettişlerince denetlenen; yakın ve kolay erişim olanağı bulunan “kolay ulaşılabilir durum örnekleme” -convenience sampling- (Yıldırım ve Şimşek, 2006) yöntemi ile ulaşılan 10 resmi ve 10 özel anaokulu için düzenlenen denetim raporu oluşturmaktadır.

2.3. Ölçme Aracı

Araştırmada, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen ve 2014-2015 eğitim-öğretim yılında ilk kez uygulanan Okulöncesi Eğitim Kurumları Rehberlik ve Denetim Rehberi'nden yararlanılmıştır. Rehberde; sekiz ayrı ana başlık bulunmaktadır. Rehber'in "Eğitim Öğretim Faaliyetleri" başlığı altında ise Tablo 1'de gösterilen alt başlıklar yer almaktadır.

Tablo 1. Eğitim Öğretim Faaliyetleri İnceleme Formunda Yer Alan Başlıklar

Sıra	Formda yer alan başlıklar
1	Eğitim bölgesi zümre başkanları toplantıları
2	Eğitim-öğretim yılı başında yapılan zümre öğretmenler kurulu toplantıları
3	İkinci yarıyılıda yapılan zümre öğretmenler kurulu toplantıları
4	Aylık çalışma planları ile etkinlik planları ve günlük eğitim akışı
5	Çocuğa yönelik çalışmalar
6	Aile katılımına yönelik çalışmalar
7	Özel gereksinimli çocukların desteklenmesine yönelik çalışmalar
8	Okul çalışanlarına yönelik çalışmalar
9	Sosyal ve kültürel etkinlikler
10	Ailenin eğitim etkinliklerine katılımı
11	Eğitim ortamları (fiziki koşulların yeterlik durumu)
12	Öğretim materyallerinin yeterliliği
13	Çocuk ve öğretmen durumu
14	Eğitim-öğretim çıktıları
15	Özel öğretim kurumlarına özel durumlar

Tabloda yer alan her alt başlığın altında ise okul öncesi eğitim kurumlarının denetimine esas olan standartlar bulunmaktadır. Rehberde metin halinde yer verilen standartlar, Tablo 1'de gösterilen alt başlıklar altında ayrı ayrı tablolara dönüştürülerek, "Eğitim Öğretim Faaliyetlerini İnceleme Formu" elde edilmiştir.

2.4. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında belge tarama yöntemi kullanılmıştır. Belge tarama, belli bir amaca dönük olarak, kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme sürecini kapsar ve hemen her araştırma için kaçınılmaz bir veri toplama tekniğidir. (Karasar, 2012; Çepni, 2009). Araştırma kapsamında; öncelikle Okul Öncesi Eğitim Kurumları Programı (MEB, 2013a), Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği (MEB, 2014c), Okul Öncesi Eğitim Kurumları Rehberlik ve Denetim Rehberi (MEB, 2014a) ve denetim ile ilgili diğer yasal metinler ile maarif müfettişlerince özel ve resmi anaokullarının denetimlerinden sonra hazırlanan 20 adet denetim raporu incelenmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Denetim raporlarında, eğitim öğretim faaliyetleri başlığı altında yer alan standartlar, Tablo 2’de gösterildiği gibi kodlanmıştır. Standartların kodlanmasında; incelenen denetim raporunda yer alan standart olumlu olarak değerlendirilmiş ise [evet] (3); olumsuz olarak değerlendirilmiş ise [hayır] (1); herhangi bir şekilde değerlendirilme yapılmamışsa [ifade yok] (0); eğer standart için kesin bir yargıya varılmadan, esnek bir ifade kullanılmışsa [kısmen] (2) ile gösterilmiştir. Okulların bir kısmında bazı standartlar hakkında, herhangi bir faaliyet bulunmadığı için değerlendirme yapmak mümkün olmadığından, durum (-) işareti ile gösterilmiştir.

Tablo 2. Denetim Raporlarında Yer Alan Standartların Kodlama Değerleri

Kodlar	3	2	1	0	(-)
Değer	Evet	Kısmen	Hayır	İfade yok	faaliyet yok
İfadeler	belirlendiği, yapıldığı, planlandığı, hazırlandığı, sağlandığı vb.	yeterli olmadığı, tamamlanmadığı, , yapılmaya çalışıldığı sağlanmaya başlandığı vb.	yapılmadığı, bulunmadığı, verilmediği, olmadığı, tutulmadığı vb.	“sorunlar” “öneriler” başlığına bakılacak	-

Denetim raporlarının tespitler kısmında herhangi bir şekilde değerlendirilmeyip ifade edilmeyen ve (0) ile kodlanan standart için, raporun “sorunlar” kısmına bakılmış, bu kısımda ilgili standart hakkında öneri getirilmişse, bu standart [hayır] (1) olarak değerlendirilerek, Eğitim Öğretim Faaliyetlerini İnceleme Formu’nda yer alan tablolara aktarılmıştır. Eğer standart ile ilgili faaliyet kurumda bulunmuyor ise (-) kodu ile gösterilen standart tablolara bir değer olarak aktarılmamıştır. Verilerin analiz ve tartışılmasında, denetim raporların “sorunlar” ve “öneriler” başlığı altında yer alan tespitlerden de yararlanılarak bulgular desteklenmiştir.

Raporların incelenmesinden sonra, kodlanarak Eğitim Öğretim Faaliyetlerini İnceleme Formu’na aktarılan ifadeler, araştırmancın bulguları olarak, tekrar sıklığı (*f*) ile makalede yer alan tablolarda gösterilmiştir. Bulgular tablolara aktarılırken, birbirine yakın başlıklar altında yer alan standartlar aynı tabloda gösterilmiş, tekrarlanan standartlar bir arada değerlendirilmiş, uzun ifadeler kısaltılmış, eğitim öğretim faaliyetleri ile doğrudan ilgili olmayan standartlar tablolara alınmamıştır. Böylece okul öncesi eğitim kurumları denetim rehberinde yer alan standartlar tablolara dönüştürülerek, gerçekleştirme durumları tekrar sıklıkları (*f*) ile ifade edilebilmiştir.

Nitel araştırmalarda güvenilirlik, genellikle veri setlerinin birden fazla kodlayıcının cevaplarındaki tutarlılık, olarak tanımlanmaktadır (Creswell, 2013). Denetim raporlarında yer alan ifadelerin kodlanmasında, izlenen yöntem, halen görev yapan dört maarif müfettişi ile farklı zamanlarda konuşularak tartışılmış, müfettişlerin açıklama ve önerileri uzman görüşü olarak dikkate alınmıştır. Böylece maarif müfettişlerinin standartları değerlendirme ve raporlama yaklaşımları anlaşılmasına çalışılarak, çalışmanın güvenilirliği güçlendirilmiştir.

3. BULGULAR

3.1. Okul Öncesi Eğitim Kurumları Rehberlik ve Denetim Rehberi

Rehber, olumlu yönleri ve geliştirilmeye açık alanları olarak iki açıdan değerlendirilebilir. Birçok yeniliği beraberinde getiren rehber, denetime esas olan standartların incelenmesi ve değerlendirilmesinin yanında, tespit edilip raporlanan sorunlar için çözüm önerilerine ve kurumlarda örnek uygulamalar varsa denetim raporlarında yer verilmesini öngörmektedir. Ayrıca denetim sonrasında, denetlenen kurum tarafından denetim sonuç ve önerilerine göre, takip ve izleme amacıyla, zaman çizelgesine bağlı olarak, gelişim planı hazırlanması ve bir sonraki denetimde, hazırlanan gelişim planına göre gelişim sürecinin takip edilmesi olumlu bir gelişme olarak görülmelidir.

Ancak; rehberde yer alan denetime esas standartların, kurumun işleyişini tüm yönleri ile yansıtabilecek şekilde gruplandırılmadığı, bazı standartların farklı başlıklar altında gereksiz tekrarlandığı, raporda yer alan birçok standardın ayrı ayrı değerlendirilmesi gereken birçok göstergesi kapsadığı, öğretmenin sınıf içindeki etkinliklerini gözleme ve değerlendirmeye olanak vermediği ve denetlenen kurumun genel işleyişi ve yeterli düzeyi hakkında nesnel bir yargıyı ifade etmeye olanak vermediği söylenebilir.

3.2. Denetim raporlarına göre resmi ve özel anaokullarında eğitim-öğretim faaliyetleri

Eğitim bölgesi zümre başkanları toplantılarına ilişkin bulgular Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3. Eğitim Bölgesi Zümre Başkanları Toplantıları

Denetim rehberinde yer alan standartlar	Resmi			Özel		
	Anaokulu			Anaokulu		
	3	2	1	3	2	1
Eğitim bölgesi zümre başkanları toplantısına katılım	5	-	5	3	-	7
Okul öncesi eğitim etkinliklerinin planlanması	3	-	7	2	-	8
Sorunların çözümü için ortak bir anlayış oluşturulması	3	-	7	2	-	8
Meslekî gelişmeler hakkında bilgi paylaşımında bulunulması	3	-	7	2	-	8
Toplantıların eğitim-öğretim yılı başında, ortasında, sonunda ve ihtiyaç duyuldukça yapılması	-	-	10	-	-	10

Tablo 3 incelendiğinde; eğitim bölgesi zümre başkanları toplantısına katılımın yetersiz olduğu, toplantı gündemini oluşturan standartların çok az gerçekleştiği ve toplantıların hiçbirinde, eğitim bölgesi zümre başkanları toplantılarının, eğitim-öğretim yılı başında, ortasında, sonunda ve ihtiyaç duyuldukça yapılmasının görüşülmediği görülmektedir. Eğitim-öğretim yılı başında okulda yapılan zümre öğretmenler kurulu toplantılarına ilişkin bulgular Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4: Eğitim-Öğretim Yılı Başında Yapılan Zümre Öğretmenler Kurulu Toplantıları

Denetim rehberinde yer alan standartlar	Resmi Anaokulu			Özel Anaokulu		
	3	2	1	3	2	1
Zümre başkanının seçilmesi	10	-	-	5	-	5
Bir önceki yıla ait zümre kararlarının değerlendirilmesi	2	-	8	1	-	9
Planlamanın milli eğitim ve okul öncesi eğitimin amaç ve ilkeleri doğrultusunda yapılması	7	-	3	5	-	5
Etkinliklerinde uygulanacak öğretim yöntem ve tekniklerin belirlenmesi	8	-	2	3	-	7
Anma ve kutlama etkinlikleri ile ilgili uygulama birliği sağlayıcı kararların alınması	2	-	8	3	-	7
Gelişim alanlarına yönelik, tanıma ve değerlendirme çalışmalarının planlanması	8	-	2	7	-	3
Gezi ve gözlemlerin, çevre ve yerel imkânlar ölçüsünde plânlanması	5	-	5	6	-	4
Gerek duyulan araç-gereç, vb. ihtiyaçların belirlenmesi	9	-	1	5	-	5
İhtiyaçların temin edilmesi için okul yönetimine bildirilmesi	7	-	3	3	-	7
Eğitim bölgesindeki imkanların ortaklaşa kullanılması	1	-	9	1	-	9
Bilim ve teknolojiadaki gelişmelerin eğitim etkinliklerine yansıtılması	7	-	3	3	-	7
Özel gereksinimli çocuklar için BEP hazırlanması	6	-	3	-	-	2
Aile katılım etkinliklerinin planlanması	6	-	4	5	-	5

Tablo 4 incelendiğinde; resmi anaokullarında, zümre başkanlarının seçilmesi ve araç-gereç ihtiyaçlarının belirlenmesi standartlarının yüksek oranda yerine getirildiği; fakat hem resmi hem de özel anaokullarında bir önceki yıla ait zümre kararlarının uygulama sonuçlarının değerlendirilmesi, eğitim bölgesindeki imkanların ortaklaşa kullanılması ve anma ve kutlama etkinlikleri ile ilgili uygulama birliği sağlayıcı kararların alınması standartlarının çok az gerçekleştiği görülmektedir. Ayrıca resmi anaokullarının dokuzunda özel gereksinimli çocuk olduğu ve altı okulda, bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlandığı; özel anaokullarının ise sadece ikisinde özel gereksinimli çocuk bulunduğu, ancak ikisinde de çocuklar için BEP hazırlanmadığı anlaşılmaktadır. Anaokullarında ikinci yarıyılı yapılan zümre öğretmenler kurulu toplantılarına ilişkin tespitler Tablo 5'de gösterilmiştir.

Tablo 5. İkinci Yarıyılı Yapılan Zümre Öğretmenler Kurulu Toplantıları

Denetim rehberinde yer alan standartlar	Resmi Anaokulu			Özel Anaokulu		
	3	2	1	3	2	1
Birinci yarıyılıda gerçekleştirilen etkinliklerindeki kazanımların değerlendirilmesi	3	-	6	4	-	6
Eğitim programlarının uygulanmasında karşılaşılan güçlüklerin değerlendirilmesi ve bunların giderilmesine yönelik kararların alınması	5	-	5	6	-	4

Tablo 5'te; anaokullarında birinci yarıyılıda gerçekleştirilen eğitim etkinliklerindeki kazanımların çoğunlukla değerlendirilmediği; anaokullarının yaklaşık yarısında, eğitim programlarının uygulanmasında karşılaşılan güçlüklerin değerlendirildiği ve bunların giderilmesine yönelik kararlar alındığı görülmektedir. Planlama ve günlük eğitim akışının düzenlenmesine ilişkin bulgular Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Aylık Çalışma Planları İle Etkinlik Planları Ve Günlük Eğitim Akışı

	Resmi			Özel		
	Anaokulu			Anaokulu ¹		
	3	2	1	3	2	1
Denetim rehberinde yer alan standartlar						
Aylık eğitim planlarının hazırlanması	10	-	-	5	-	4
Planların okulun bulunduğu çevrenin özellikleri, çocukların yaş grupları, gelişim düzeyleri, ilgi ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak zamanında hazırlanması	6	-	4	3	-	6
Alık eğitim planlarında programda öngörülen başlıklarının bulunması	10	-	-	6	1	2
Çocuk grubunun özellikleri ve program dikkate alınarak öğretmen tarafından günlük eğitim akışının yapılması	5	-	5	4	-	5
Öğretmenin kazanım ve göstergeleri Kazanım ve Göstergelere Aylık Eğitim Planlarında Yer Verme Durumu Çizelgesi'ne kaydetmesi	7	3	-	5	-	4
Etkinlik planı hazırlanırken kazanım ve göstergelerin aylık eğitim planından seçilmesi ve yazılması	10	-	-	3	-	6
Etkinlik planlarında, bireysel çalışmalara, küçük ve büyük grup çalışmalarına dengeli olarak yer verilmesi	10	-	-	7	-	2
Günlük eğitim akışı formunda güne başlama zamanı, oyun zamanı, etkinlik zamanı, günü değerlendirme zamanı etkinliklerinin planlanması	8	-	2	6	-	3
Etkinlik planlarının değerlendirme bölümünde betimleyici, duyuşsal, kazanımlara yönelik ve yaşamla ilişkilendirme sorularına yer verilmesi	7	-	3	1	-	8
Etkinlik planlarının değerlendirme bölümünde farklı değerlendirme yöntemlerinin de kullanılması	-	-	10	-	-	9

Tablo 6 incelendiğinde; planlama ile ilgili standartların, resmi anaokullarında daha fazla yerine getirildiği görülmektedir. Ancak planların okulun bulunduğu çevrenin özellikleri, göz önünde bulundurularak zamanında hazırlanması ile günlük eğitim akışının öğretmen tarafından hazırlanması standartlarının, hem resmi hem de özel anaokullarında daha düşük oranda yerine getirilmiştir. Resmi ve özel anaokullarının hiç birinde etkinlik planlarının değerlendirme bölümünde, betimleyici, duyuşsal kazanımlara yönelik ve yaşamla ilişkilendirme soruları dışında farklı değerlendirme yöntemlerine yer verilmemesi ise dikkat çekicidir. Bu durumda, genel olarak eğitim faaliyetlerinin planlanması ile ilgili standartlar açısından resmi anaokullarının daha iyi durumda olduğu söylenebilir. Çocuğa yönelik çalışmalara ilişkin bulgular Tablo 7'de verilmiştir.

¹ Özel anaokullarından birinde, MEB Talim ve Terbiye Kurulu tarafından onaylanmış, özel bir program uygulanmakta ve bu programın öngördüğü yıllık ve günlük planlar yapılmaktadır.

Tablo 7. Çocuğa Yönelik Çalışmalar

Denetim rehberinde yer alan standartlar	Resmi			Özel		
	Anaokulu ²			Anaokulu		
	3	2	1	3	2	1
Kayıtlı çocuklar için Acil Durumlarda Başvuru Formu'nun doldurulması	10	-	-	10	-	-
Sözleşmenin doldurulup imzalanması	10	-	-	7	-	3
Her çocuk için Gelişim Gözlem Formu doldurulması	9	-	1	9	-	1
Gelişim Raporu doldurulması	8	-	1	9	-	1
Eğitimi tamamlayan çocuklar için Katılım Belgesi'nin doldurulması	7	-	2	5	-	5
Çocukların okula uyum sorunlarının tespit edilmesi,	9	-	1	9	-	1
Sorunların çözümüne yönelik aile ve rehberlik ve araştırma merkezleri ile işbirliğine gidilerek gerekli çalışmaların yapılması	4	-	6	-	-	10
Çocukların özgüvenlerinin geliştirmelerine yönelik çalışmalar yapılması	10	-	-	10	-	-
Rutin sağlık taramalarının yapılması için sağlık kuruluşları ile işbirliği yapılması	6	-	4	9	-	1
Bulaşıcı bir hastalık nedeniyle okula devam edemeyen çocukların, sakınca olmadığına ilişkin, alınacak rapor ile kuruma devamının sağlanması	1	-	9	-	-	10

Tablo 7 incelendiğinde; anaokullarında çocuğa yönelik çalışmaların genellikle yerine getirildiği; ancak özel anaokullarının hiç birinde, sorunların çözümüne yönelik rehberlik ve araştırma merkezleri ile işbirliğine gidilmediği; rutin sağlık taramalarının özel anaokullarında daha fazla yapıldığı; bulaşıcı bir hastalık nedeniyle okula devam edemeyen çocukların, sakınca olmadığına ilişkin sağlık kuruluşlarından alınacak rapor ile kuruma devamının sağlanması standardının resmi anaokullarının birinde, özel anaokullarının ise hiçbirinde sağlanmadığı görülmektedir. Denetimde aile katılımına yönelik çalışmalara ilişkin bulgular Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Aile Katılımına Yönelik Çalışmalar

Denetim rehberinde yer alan standartlar	Resmi			Özel		
	Anaokulu			Anaokulu		
	3	2	1	3	2	1
Aile Eğitimi İhtiyaç Belirleme Formu'nun doldurulması	9	-	1	9	-	1
Okul Tanıtım ve Aileyi Tanıma Dosyası'nda bulunan formların doldurulması	9	-	1	5	-	5
Aileye yönelik ihtiyaç duyulan konularda seminer çalışmalarının yapılması	4	4	2	4	-	6
Uyum problemi yaşayan çocukların aileleri ile bireysel görüşmeler yapılması	7	-	3	9	-	1

² Denetim yapılan resmi anaokullarından biri 2014-2015 eğitim-öğretim yılında açıldığından çocuğa yönelik bazı belgelerin doldurulması değerlendirilmemiştir.

Ailelerin çocukları ile sağlıklı iletişim kurmalarına destek olunması	9	-	1	10	-	-
Çocuğu ve aileyi tanımak için gerektiğinde ev ziyaretlerinin gerçekleştirilmesi	3	2	5	5	-	5

Tablo 8 incelendiğinde; resmi ve özel anaokullarında aileye yönelik seminer çalışmalarının yapılması ile gerektiğinde ev ziyaretlerinin gerçekleştirilmesi dışındaki standartların çoğunlukla gerçekleştirildiği görülmektedir. Özel gereksinimli çocukların desteklenmesine ilişkin bulgular Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Özel Gereksinimli Çocukların Desteklenmesine Yönelik Çalışmalar

Denetim rehberinde yer alan standartlar	Resmi			Özel		
	Anaokulu ³			Anaokulu ⁴		
	3	2	1	3	2	1
Özel gereksinimli çocuklarla ilgili etkinlik planlarında uyarılama yapılması	3	3	3	-	-	2
Özel gereksinimli çocukların diğer çocuklarla aynı etkinliğe katılması	5	1	3	1	-	1
Aileler ile gerekli işbirliğinin yapılması	6	2	1	1	-	1
Çocukların özellikleri hakkında personel, diğer çocuklar ve ailelerin bilgilendirilmesi	7	-	2	-	-	2
BEP hazırlanmasında öğretmene destek sağlanması	3	3	3	-	-	2

Tablo 9’da; resmi anaokullarının dokuzunda özel gereksinimli çocuk bulunurken; özel anaokullarının ikisinde özel gereksinimli çocuk bulunduğu görülmektedir. Resmi anaokullarının üçünde yeterli düzeyde; üçünde kısmen etkinlik planlarında uyarılama yapılırken; iki özel anaokulunda da etkinlik planlarında uyarılama yapılmadığı; resmi anaokullarının üçünde yeterli düzeyde; üçünde ise kısmen BEP hazırlanmasında öğretmene destek sağlandığı anlaşılmaktadır. Okul çalışanlarına yönelik çalışmalara ilişkin bulgular Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Okul Çalışanlarına Yönelik Çalışmalar

Denetim rehberinde yer alan standartlar	Resmi			Özel		
	Anaokulu			Anaokulu		
	3	2	1	3	2	1
Okul çalışanlarına çocuklarla nasıl iletişim kurulması hakkında eğitim verilmesi	8	-	2	7	-	3
Çalışanlarla çocukların iletişiminin takip edilmesi	9	-	1	8	-	2
Çalışanlara çocuk ihmali ve istismarı hakkında eğitim verilmesi	1	-	9	4	-	6

Tablo 10 incelendiğinde; resmi ve özel anaokullarının çoğunda çalışanlara, çocuklarla nasıl iletişim kurulması gerektiği hakkında eğitim verildiği, çalışanların çocuklarla iletişiminin takip edildiği; ancak çalışanlara çocuk

³ Resmi anaokulların 9’unda özel gereksinimli çocuk bulunmaktadır.

⁴ Özel anaokullarının 2’sinde özel gereksinimli çocuk bulunmaktadır.

ihmali ve istismarı hakkında resmi anaokullarının birinde, özel anaokullarının ise dördünde eğitim verildiği anlaşılmaktadır. Sosyal ve kültürel etkinliklere ilişkin bulgular Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Sosyal ve Kültürel Etkinlikler

Denetim rehberinde yer alan standartlar	Resmi			Özel		
	Anaokulu			Anaokulu		
	3	2	1	3	2	1
Çocuk kulüplerinin kurulması	4	-	-	-	-	10
Kulüplerde görevlendirilecek öğretmenlerin seçiminde mevzuatta uyulması	2	1	1	-	-	-
Kulüp faaliyetlerinin, okul öncesi eğitim programına göre planlanması	2	-	2	-	-	-
Çalışan anne-babanın taleplerini karşılamak için yaz aylarında eğitim yapılması	-	-	10	2	-	8
Yaz okulu faaliyetlerinin, valiliklerce onaylanan program çerçevesinde yürütülmesi	-	-	-	-	-	2
Sosyal ve kültürel etkinliklerin yıllık planlamalarının yapılması	9	-	1	5	3	2
Sosyal ve kültürel etkinliklerin, yıllık çalışma takviminde gösterilmesi	8	1	1	7	3	-
Velilere yönelik, eğitsel ve kültürel etkinliklerin planlanıp, uygulanması	4	3	3	7	2	1
Sosyal ve kültürel etkinliklerin sonuçlarının değerlendirilmesi	1	-	9	1	-	9

Tablo 11’de; resmi anaokullarının dördünde çocuk kulüpleri kurulurken, özel anaokullarında çocuk kulüplerinin kurulmadığı; buna karşın, özel anaokullarının ikisinde yaz okulu faaliyeti bulunurken; resmi anaokullarında yaz okulu faaliyeti yapılmadığı, ancak yaz okulu faaliyeti yapılan iki özel anaokulunda da faaliyetlerin valiliklerce onaylı program çerçevesinde olmadığı anlaşılmaktadır. Sosyal ve kültürel etkinliklerin yıllık planlamalarının resmi anaokullarında daha fazla yapıldığı; ancak sosyal ve kültürel etkinliklerin sonuçlarının, resmi ve özel anaokullarından ancak birer tanesinde değerlendirildiği görülmektedir. Ailenin eğitim etkinliklerine katılımına ilişkin bulgular Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Ailenin Eğitim Etkinliklerine Katılımı

Denetim rehberinde yer alan standartlar	Resmi			Özel		
	Anaokulu			Anaokulu		
	3	2	1	3	2	1
Aile katılımının ⁵ sağlanması durumu	8	2	-	7	3	-
Ebeveyn Katılım Formu’nun uygulanması	9	-	1	9	1	-
Formların analiz edilerek ortaya çıkan eğitim ihtiyacına göre etkinliklerin planlanması	1	1	8	-	-	10

⁵Aile eğitimi etkinlikleri, aile iletişim etkinlikleri, ailelerin eğitim etkinliklerine katılımı, ev ziyaretleri ve evde yapılabilecek etkinlikler, bireysel görüşmeler, toplantılar ile yönetim ve karar verme süreçleri.

Ailelere yönelik eğitim panosunun düzenlenmesi ve güncellenmesi	8	-	2	2	-	8
Aile ile iletişim etkinliklerinden uygun olanların kullanılması	10	-	-	10	-	-

Tablo 12’de; etkinliklere aile katılımlarının çoğunlukla sağlandığı, ebeveynlerin katılımını belirlemek üzere Ebeveyn Katılım Formu’nun uygulandığı, resmi ve özel anaokullarının tümünde aile ile iletişim etkinliklerinden uygun olanlarının kullanıldığı görülmektedir. Ancak, formların analizi sonucunda ortaya çıkan eğitim ihtiyacına göre etkinliklerin ne zaman yapılacağına planlanmasının resmi anaokullarının birinde, özel anaokullarında ise hiç gerçekleşmediği görülmektedir. Bu durumda ailenin eğitim etkinliklerine katılımının planlı bir süreçle dayalı olmadan yürütüldüğü söylenebilir. Eğitim ortamlarına (eğitim-öğretim açısından okulun fiziki koşulları) ilişkin bulgular Tablo 13’de verilmiştir.

Tablo 13. Eğitim Ortamlarının Yeterliği

	Resmi			Özel		
	Anaokulu	Anaokulu	Anaokulu	Anaokulu	Anaokulu	Anaokulu
Denetim rehberinde yer alan standartlar	3	2	1	3	2	1
Okulda oyun alanı ve bahçenin bulunması	10	-	-	8	1	1
Bahçe düzenlemesinin; çocukların motor becerilerinin ve bilişsel gelişimlerini destekleyecek, gezip oynamalarına imkân sağlayacak şekilde yapılması,	6	-	4	8	1	1
Trafik eğitim pistinin bulunması	-	-	10	-	-	10
Eğitim ortamlarının ısınma, aydınlatma ve havalandırılmasının sağlanarak temiz ve kullanıma hazır hale getirilmesi	10	-	-	10	-	-
Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden çocuklar için araç-gereç ile donatılmış destek eğitim odası ve özel eğitim sınıflarının açılması	2	-	7	-	-	2
Eğitim ortamlarında özel gereksinimli çocukların rahat hareket etmelerini sağlayacak düzenlemelerin yapılması	6	-	3	1	-	1

Tablo 13 incelendiğinde; resmi anaokullarının 10’unda, özel anaokullarında ise sekizinde yeterli düzeyde, oyun alanı ve bahçenin bulunduğu, trafik eğitim pistinin hiçbir anaokulunda bulunmadığı, eğitim ortamlarının ısınma, aydınlatma ve havalandırılmasının anaokullarının tümünde sağlandığı, resmi anaokullarının ikisinde (özel eğitim anaokulu) kaynaştırma uygulaması kapsamındaki çocuklar için, destek eğitim odası veya özel eğitim odası bulunduğu, resmi anaokullarının altısında özel anaokullarının ise birinde eğitim ortamlarında özel gereksinimli çocukların rahat hareket etmelerini sağlayacak düzenlemelerin yapıldığı görülmektedir. Öğretim materyallerinin yeterliliğine ilişkin bulgular Tablo 14’de verilmiştir.

Tablo 14. Öğretim Materyallerinin Yeterliliği

Denetim rehberinde yer alan standartlar	Resmi Anaokulu			Özel Anaokulu		
	3	2	1	3	2	1
Öğrenme merkezlerinin hazırlanması	5	5	-	8	2	-
Etkinlik yapılırken çocuğun özgürce deneyimler kazanabilmesine fırsat verecek eğitim ortamlarının düzenlenmesi	8	-	2	9	-	1
Teknolojik araç-gereçlerin yeterliliği ve kullanım durumu	9	-	1	10	-	-

Tablo 14’de; anaokullarında çoğunlukla öğrenme merkezlerinin hazırlandığı, etkinlik yapılırken çocuğun özgürce deneyimler kazanabilmesine fırsat verecek eğitim ortamlarının düzenlendiği, teknolojik araç-gereçlerin yeterli olduğu ve kullanıldığı görülmektedir. Çocuk ve öğretmen durumuna ilişkin bulgular Tablo 15’de verilmiştir.

Tablo 15. Çocuk ve Öğretmen Durumu

Denetim rehberinde yer alan standartlar	Resmi Anaokulu			Özel Anaokulu		
	3	2	1	3	2	1
Okul kapasitesi doğrultusunda çocuk sayısını artırmaya yönelik çalışmalar	9	-	1	10	-	-
Devamsızlık olması durumunda alınan önlemler	8	-	2	10	-	-
Norm kadro yeterlik durumu	10	-	-	8	2	-
Mesleki gelişim ve hizmet içi eğitim faaliyetlerine katılım durumu	6	3	1	8	2	-

Tablo 15 incelendiğinde; resmi anaokullarının tümünde norm kadro durumunun yeterli olduğu, buna karşın, mesleki gelişim ve hizmet içi eğitim faaliyetlerine katılım durumunun özel anaokullarında daha iyi olduğu görülmektedir. Eğitim-öğretim çıktılarına ilişkin bulgular Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16. Eğitim Öğretim Çıktıları

Denetim rehberinde yer alan standartlar	Resmi Anaokulu			Özel Anaokulu		
	3	2	1	3	2	1
Gelişim Gözlem Formlarının doldurulması	9	1	-	7	2	1
Gelişim Raporlarının düzenlenmesi	7	3	-	7	-	3
Gelişim Raporlarının e-okula işlenmesi	9	-	-	4	-	6
Programda yer alan kavramlar ile kazanım ve göstergelerin grubun gelişim özelliklerine uygun olarak aylık eğitim planlarında dağılımının sağlanması	10	-	-	7	-	3

Tablo 16 incelendiğinde; gelişim gözlem formları ve gelişim raporlarının düzenlenmesi, gelişim raporlarının e-okula işlenmesi ve programında yer alan kavramların, kazanım ve göstergelerin aylık eğitim planlarında grubun

gelişim özelliklerine uygun olarak dağılımının sağlanması standartlarının resmi anaokullarında daha fazla gerçekleştiği görülmektedir. Özel okul öncesi eğitim kurumlarının “özel” durumlarına ilişkin bulgular Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17. Özel Öğretim Kurumlarına Özel Durumlar

	Özel		
	Anaokulu		
	3	2	1
Denetim rehberinde yer alan standartlar			
Resmi kurumlardan farklı okulöncesi eğitim programı uygulayan okulların Talim Terbiye Kurulu (TTK) Başkanlığı’ndan program onayı alması	2	-	2
Kurum açma ve öğretime başlama izinleri ile yerleşim ve kontenjan değişikliğine ilişkin iş ve işlemlerin yerine getirilme durumu	9	1	-
Okul binası ile sınıfların yeterlik durumu	10	-	-

Tablo 17 incelendiğinde; MEB Okul Öncesi Eğitim Programı’ndan farklı program uygulayan dört özel anaokulundan ikisinin MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı’ndan program onayı aldığı; dokuz anaokulunda kurum açma ve öğretime başlama izinleri ile yerleşim ve kontenjan değişikliğine ilişkin iş ve işlemlerin yeterli düzeyde, bir anaokulunda ise kısmen yerine getirildiği, çocuk; okul binası ve sınıfların yeterli olduğu görülmektedir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

4.1. Okul Öncesi Eğitim Kurumları Rehberlik ve Denetim Rehberi

Okul öncesi eğitim kurumlarının denetiminde yaşanan sorunlar ve buna bağlı yöneltilen eleştiriler (Arı ve Tuğrul, 1996; Dağlıoğlu, 2008; Haktanır, 2008; Topdal, 2004; Turan ve Yeşilyurt, 2010) üzerine Milli Eğitim Bakanlığı, denetim sisteminde yapısal düzenlemeler yapmıştır (6528 s. Kanun; MEB, 2014b). Eş zamanlı olarak, rehberlik ve denetim faaliyetlerinin etkili ve verimli bir şekilde yürütülmesi ve uygulama birliği ve standartlaşmayı sağlamak amacıyla, kurum türlerine göre ayrı ayrı olmak üzere rehberlik ve denetim rehberleri güncellenmiştir (MEB, 2014a). Güncellenen okul öncesi eğitim kurumları rehberlik ve denetim rehberi, müfettişleri bilgilendirme ve uygulama birliği sağlaması açısından da birçok yeniliği içinde barındırmaktadır. Yol gösterici ve bağlayıcı olan rehber, subjektif, keyfi uygulamaların asgari düzeye çekilmesini sağlayabilir.

Rehberde yapılan güncelleme ile okul öncesi eğitim kurumlarında yürütülen faaliyetler yeniden sınıflandırılarak, her başlık altında, okul öncesi eğitim kurumları programı ve yönetmeliğine dayalı standartlara yer verilmiştir. Denetim görevinin daha etkili yürütülmesi, kurumlarca yerine getirilen hizmetlere “düzeltme ve geliştirme” anlamında katkı yapılabilmesi, öncelikle bu kurumlara ait standartların belirlenmiş olmasına bağlıdır. Kaldı ki, denetlenen kurumun yeterliliğinin saptanması, izlenmesi, değerlendirilmesi ve geliştirilmeye açık alanlarının iyileştirilmesi, değerlendirmeye alınacak özelliklerin bilinmesi ile mümkündür (Ergun, 2004; Mertoğlu ve Torun;

2006, Turan ve Yeşilyurt, 2010). Dolayısıyla güncellenen denetim rehberi ile kurumda yürütülen faaliyetlerin sınıflandırılması ve standartların tespit edilmiş olması beklenen olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

Rehber, denetim sürecinde tespit edilip raporlanan sorunlar için, çözüm önerilerine yer verilmesini de öngörmektedir. Aydın'a (2015) göre, geleneksel denetim anlayışında, sistemdeki kusur ve aksaklıklar saptanıp, bunların ilgili birimlere duyurulması ile yetinilmektedir. Oysa modern denetim anlayışında durum saptama, sadece geliştirici çabaların yönünü gösteren bir pusuladır; kontrol ve tespit, denetimin kendisi değil, sadece geliştirmenin araçlarından biridir. Bu durumda rehberin, denetimin yol gösterme ve iyileştirme rolünü (Aydın, 2012; Başer, 1993) öne çıkardığı söylenebilir. Kurumlardaki, örnek uygulamaların raporlanması da güncellenen rehberin getirdiği bir diğer yeniliktir. Özyürek'e (2015) göre, denetim, aynı zamanda denetlenenlerin motivasyonunu artırıcı bir unsur taşımalı; yapılan örnek çalışmalar övgü ile karşılanmalı ve gerektiğinde ödüllendirilmelidir. Denetim raporlarında örnek uygulamalara yer verilmesi bir bakıma, örnek çalışmayı yapanları ödüllendirmektedir. Ödül ve motivasyon arasında pozitif bir ilişki bulunmakta ve başarının artırılması için ödüllendirme etkili bir yöntem olarak kullanılabilir (Başaran, 2000; Özdemir ve Bozak, 2013; Rowley, 1996). Bu yönüyle rehberin, çalışanların motivasyonlarını arttırmaya olanak verdiği söylenebilir. Denetim sonrasında, denetlenen kurum tarafından denetim sonuç ve önerilerine göre, takip ve izleme amacıyla, zaman çizelgesine bağlı olarak, gelişim planı hazırlanması ve bir sonraki denetimde, hazırlanan gelişim planına göre, gelişim sürecinin takip edilmesi (MEB, 2014a), denetim uygulamalarını sadece kontrol, tespit ve raporlamaya dayalı sonuç odaklı anlayıştan; sorunları takip edip çözmeye yönelik süreç odaklı bir anlayışa (Aydın, 2015; Başar, 2000) geçişin işareti olarak değerlendirmek mümkündür. Bu da çağdaş denetimin amacı ile örtüşen olumlu bir düzenlemedir.

Rehberin, geliştirilmeye açık alanları ile ilgili olarak; rehberde kurumun denetimine esas teşkil eden standartlara ilişkin sınıflandırmanın, kurumun işleyişini tüm yönleri ile kapsayacak özellikte olmadığı,⁶ bazı standartların farklı başlıklar altında tekrarlandığı,⁷ ve birçok standardın, ayrı ayrı incelenip değerlendirilmesi gereken birden çok göstergesi içinde bulunduracak şekilde yazıldığı⁸ görülmektedir (MEB, 2014a). Bu durumun denetimin güvenilirliğini zayıflattığı; denetimin niteliğini olumsuz etkilediği söylenebilir. Aynı standart içerisinde birçok göstergenin yer alması, denetim raporlarında birden çok göstergesi kapsayan standardın, çözümlenmeden değerlendirilmesine neden olabilmektedir. Dolayısıyla kurum hakkında birçok tespit ve değerlendirme, açık ve anlaşılır olmadan uzak bir şekilde raporlarda yer almaktadır. Bu durumun, tabii olarak denetimden beklenen faydayı sınırlandırmaktadır.

⁶Eğitim öğretim faaliyetleri alt başlığı altında yer alan fiziki koşullar ve güvenlik ile ilgili birçok standardın, eğitim-öğretim ile doğrudan veya yakın ilişkili olmadığı; ancak doğrudan eğitim-öğretim ile ilgili olan öğretmenler kurulu toplantıları gibi standartların ise yönetim faaliyetleri başlığı altında gruplandırıldığı görülmektedir.

⁷Yönetim faaliyetleri başlığı altında; "Eğitim yöntem ve tekniklerinin uygulanmasında ve kullanılan eğitim materyallerinin geliştirilmesinde uygulama birliği sağlayıcı hususların görüşülmesi" standardı bulunurken; eğitim-öğretim faaliyetleri başlığı altında; "Programda belirtilen kazanımlar ve göstergeler dikkate alınarak eğitim etkinliklerinde uygulanacak öğretim yöntem ve tekniklerin belirlenmesi; standardı yer almaktadır.

⁸Okulun eğitim ortamları başlığı altında; "Bahçe düzenlemesi yapılırken; çocukların motor becerilerinin ve bilişsel gelişimlerinin desteklenmesi, gezip oynamalarına imkân sağlanması, çevre sevgisinin kazandırılması, trafik eğitim pisti, kum havuzu, bahçe oyun araçları ve bahçenin ağaçlandırılması için yeterli toprak alanın bulundurulmasına özen gösterilmesi" standardı birçok göstergesi bir arada vermektedir.

Rehberde, öğretmenin sınıf yönetimi, çocuk ile iletişimi, planlanan etkinlikleri uygulama becerisi vb. öğretimin niteliğini etkileyen standartlar bulunmamaktadır. Bu durum; “rehber, öğretmenin sınıf içindeki etkinliklerini gözlemeye izin vermemektedir” şeklinde anlaşılmaktadır. Bunun sonucu olarak, öğretmenin mesleki yeterliği ve kendini yetiştirmesi gibi özellikler hakkında değerlendirme yapılamamaktadır. Nitekim incelenene 20 adet denetim raporunda da öğretmenlerin mesleki yeterliklerine yönelik tespit ve önerilere rastlanmamıştır. Rehberdeki bu belirsizlik, müfettişin sınıfa girmesini de engellemektedir. Özyürek'e (2015) göre, denetimler doğal ortamda, gözleme dayalı yapılmalı, öğretmenlerin çocuğun başarısına katkıları gözlemlenmelidir. Müfettişler de aynı görüştedirler (Altun ve Memişoğlu, 2010). Sınıflarda yürütülen eğitim öğretim faaliyetlerinden tamamen uzaklaşma, yöneticilerin de sınıflarda yapılanlardan habersiz olması anlamına gelmektedir. Bu da sınıf içi faaliyetleri sadece öğretmenlerin kişisel inisiyatifine bırakmak, eğitimin asıl üretildiği yerler olan sınıfların denetim ve gözetimsiz kalması anlamına gelmektedir. Ayrıca, sınıflarda öğretmenin gözlenememesi, uzun vadede sistem körlüğüne ve denetimden beklenen faydanın ortadan kalkmasına neden olabilir (Demir, 2015). O halde öğretmenin sınıf içi performansının gözlenmesi ve denetlenmesi hususunun, bilimsel platformlarda, paydaşların katılımı ile tartışılması ve makul bir çözümün bulunması gereklidir.

Denetim raporlarında, birçok standart hakkında maarif müfettişlerinin değerlendirme yapmadıkları veya yapamadıkları görülmektedir.⁹ Bu duruma, denetlenen açısından uygulanması mümkün olmayan, anlaşılmayan veya ilgisiz standartların neden olduğu söylenebilir. Denetim, bir yönüyle ölçme değerlendirme faaliyetidir (Demir, 2011). Denetim rehberi de teorik anlamda, eğitim kurumlarının yürüttükleri faaliyetlerini ölçmek ve değerlendirmek üzere geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Kurumların, mevcut ve potansiyel gelişmeye açık alanlarını belirleyerek, yürütecekleri faaliyetlerini sürdürürken; ölçme değerlendirme sistemlerinin sağlayacağı olanakları kullanmaları beklenir (Kubalı, 1999). Çünkü planlanan hedeflere varılıp varılmadığı ve başarının düzeyi, yürütülen faaliyete dönük göstergelerin ölçülüp değerlendirilmesi ile mümkündür. Ancak denetimden beklenen etkili sonuçlara ulaşmak, kullanılan ölçme aracının geçerli ve güvenilir olmasına bağlıdır (Turgut, 1990). Geçerlik, ölçme aracının amaca uygunluğunu, güvenilirlik ise aracın tutarlı ve kararlı olması ile ilgilidir (Büyükoztürk, 2012; Yıldırım, 1983). Araştırmaya konu olan, rehberlik ve denetim rehberi için geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının yapılmaması anlaşılabilir; ancak, yürütülen denetim faaliyetlerinin verimliliği açısından, bir yıllık uygulama sonrasında elde edilen geri bildirimlerin dikkate alınarak denetim rehberinin geliştirilmesi beklenir. Ayrıca, program geliştirme sürecinde görevli akademisyen ve uzmanların da rehberlik ve denetim rehberini hazırlama çalışmalarında bulunması veya taslak rehberin uygulanmasından önce görüşlerinin alınması, önemli bir fırsat olarak değerlendirilebilir.

Denetimin amacına ulaşması açısından, denetim görevini yürüten maarif müfettişlerinin niteliği de önemlidir. Türkiye’de denetim görevi farklı alanlardan mezun 2654 maarif müfettişi tarafından yerine getirilmekte ve bu müfettişlerin 19’u okul öncesi eğitim; sekizi ise çocuk gelişimi ve eğitimi alanı mezunudur (MEB, 2015). Daha öncede değinildiği gibi, alan dışı müfettişler tarafından yürütülen denetim uygulamalarının beklenen faydayı

⁹ Eğitim bölgesindeki imkânların ortaklaşa kullanılması; Etkinlik planlarının değerlendirme bölümünde sorular dışında farklı değerlendirme yöntemlerinin de kullanılması vb.

sağlanmadığını (Arı ve Tuğrul, 1996; Dağlıoğlu, 2008; Haktanır, 2008; Topdal, 2004) göstermektedir. Bu durumda denetim sistemi içerisinde, daha fazla okul öncesi eğitim alanı mezunu, maarif müfettişine gereksinim olduğu, sistemin bu yönüyle güçlendirilmesi gerektiği söylenebilir.

4.2. Denetim raporlarına göre resmi ve özel anaokullarında eğitim-öğretim faaliyetleri

Her düzeydeki okulların eğitim bölgesi zümre başkanları toplantılarına katılması, Eğitim Bölgeleri ve Eğitim Kurulları Yönergesi'nde yer almaktadır (MEB, 1999). Yönerge'nin amacı, eğitim kurumlarının, Millî Eğitim'in genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda işlevlerini yürütürken birbirlerini tamamlaması ve bir bütün oluşturmasıdır. Eğitim bölgesi zümre başkanları toplantıları, öğretim yılı başında, ikinci yarıyıl başında, ders yılı sonunda ve ihtiyaç duyuldukça zümreler itibarıyla ayrı ayrı, ya da okul tür ve dereceleri itibarıyla toplanması gerekmektedir (Aycan ve Şengül, 2004, MEB, 1999). Söz konusu toplantılarının yapılması, Ankara Milli Eğitim Müdürlüğü'nün akademik takviminde de yer almasına (MEM, 2015) karşın, gerek resmi, gerekse özel anaokulları açısından toplantılara katılımın yeterli olmadığı ve toplantının amacına uygun yürütülmediği anlaşılmaktadır. Araştırmalar, eğitim bölgeleri ve eğitim kurullarına ilişkin uygulamalarda yapısal ve uygulamaya dönük sorunlar olduğunu, etkili ve verimli yürütülmediğini (Aycan ve Şengül, 2004; Karal Eyüpoğlu, 2015; Töremen ve Harktı, 2003) göstermektedir. Bu duruma, eğitim bölgesi koordinatör müdürlüğü ile bağlı bulunan ilçe milli eğitim müdürlüklerinin iletişim ve koordinasyon yetersizliğinin yanında, etkili bir rehberlik ve denetim hizmetinin yürütülememesi de neden olmuş olabilir.

Eğitim-öğretim yılı başında okullarda yapılan zümre öğretmenler kurulu toplantılarında, resmi anaokulları açısından, olumlu bulgular olmasına rağmen, durumun yeterli olmadığı söylenebilir. Özellikle öğretim yılı başında, bir önceki yıla ait zümre kararları ile ikinci yarıyıldaki yapılan toplantıda birinci yarıyıldaki yürütülen eğitim etkinliklerinin yeteri kadar değerlendirilmemesi sürecin geliştirilmesi açısından diğer standartları da etkileyen kritik bir eksikliklerdir. Zümre öğretmenler kurulu toplantıları, Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'ne göre yapılmaktadır. Toplantıda, okulda yürütülen eğitim-öğretim süreçleri tüm yönleri ile görüşülüp analiz edilerek iş birliği oluşturulur (MEB, 2014c). Zümre toplantıları, okullarda eğitim-öğretim çalışmalarının etkililiğini belirleyen önemli bir değişkendir (Demirtaş ve Cömert, 2006). Çünkü herhangi bir eğitim kurumunda eğitim faaliyetlerinin başarılı olabilmesi, öğretmenlerin ortak akıl ve katılımcı çabaları işe koşmaları ile mümkündür (Şahin, Maden ve Gedik, 2011). Ancak bu araştırmanın sonuçları, okullarda eğitim öğretimin niteliğinin geliştirilmesi açısından önemli bir fırsat olan, zümre öğretmenler kurulu toplantılarından yeteri kadar yararlanılmadığını göstermektedir. Bu durum, öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin mesleki yeterlikleri ve motivasyonlarının beklenen düzeyde olmaması ile açıklanabilir. Ayrıca rehberlik ve denetim uygulamalarının etkisi açısından da olumsuz bir gösterge olarak kabul edilebilir.

Denetim raporlarında yer alan sonuçlar, eğitimin planlı yürütülmesinde önemli eksiklikler bulunduğunu, özel anaokulları açısından bu durumun daha da olumsuz olduğunu göstermektedir. Planlama, öğretimi tasarlama, uygulama ve değerlendirme demektir (Akpınar, 2012: 295). Eğitim öğretim faaliyetlerinin planlı olarak yürütülmesi, Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim ve Öğretim Çalışmalarının Plânlı Yürütülmesine İlişkin Yönerge'de yer

almaktadır (MEB, 2003). 2013-2014 eğitim-öğretim yılında uygulamaya konulan Okul Öncesi Eğitim Programı'nda, planlama ile ilgili değişiklikler bulunmaktadır (MEB, 2013a). Programın tanıtılması kapsamında, resmi anaokullarında görevli yönetici ve öğretmenler ile hizmet içi eğitim faaliyetleri düzenlenirken; özel anaokulları ile bu faaliyetlerin yapılmaması, özel anaokullarında planlama ile standartların daha da az gerçekleştirilmesinin nedenleri arasında sayılabilir. Planlama ile ilgili standartlar arasında yer alan, etkinlik planlarının değerlendirme bölümünde, betimleyici, duyuşsal, kazanımlara yönelik ve yaşamla ilişkilendirme soruları dışında farklı değerlendirme yöntemlerine yer verilmemesi standardının anaokullarının hiç birinde gerçekleşmemiş olması manidardır. Bu eksiklik; programın öngördüğü değerlendirmenin nasıl olduğunun öğretmenler tarafından anlaşılamadığı veya bu durumun yeteri kadar açıklanıp anlatılamadığı gibi farklı nedenler ile açıklanabilir. Planlama ile ilgili bir diğer önemli bulgu ise, okullarda aylık çalışma planları, günlük eğitim akışı formları ve etkinlik planları yüksek oranda bulunmasına karşın; planların, okulun ve çevrenin özellikleri, çocukların, gelişim düzeyleri ile ilgi ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak öğretmen tarafından hazırlanmasına yeteri kadar dikkat edilmemesi hususudur. Bu durum, önemli oranda planların doğrudan öğretmenler tarafından hazırlanmadığı, yaygın olarak hazır plan kullanıldığı şeklinde bir değerlendirmeye neden olabilmektedir. Halbuki program, öğretmenin eğitim planlarını kendisinin hazırlamasını, uygulayıp değerlendirmesini öngörmekte ve hazır planların kullanılmasını programın temel felsefesine aykırı bulmaktadır (MEB, 2013a). Ancak öğretmenlerin fen ve doğa etkinliklerini istenen nitelikte planlama ve uygulama becerisine sahip olmadıkları (Avcı, 2003; Ünal ve Akman, 2006) ve fen etkinliklerinin planlanması ile ilgili olarak hizmet içi eğitim kursları düzenlenmesini talep ettikleri (Ünal ve Akman, 2006) bilinmektedir. Diğer etkinlikler için de benzer bir çıkarımda bulunmak mümkündür. Dolayısıyla sorunun, sadece hazır plan kullanan öğretmen boyutu ile değil; öğretmen yetiştirme, okul yönetimi ve denetimi, program geliştirme çalışmaları ile birlikte bir sistem bütünlüğü içerisinde ele alınması gerektiği söylenebilir.

Araştırmada, çocuğa yönelik çalışmalara ilişkin standartların yüksek oranda gerçekleştirildiği görülmektedir. Ancak, ailelerin ve öğretmenlerin hastalık sonrasında çocukların okula devam etmelerinde, gözlemlerine dayalı olarak hareket ettikleri ve doktor raporunu maddi külfet veya zahmet olarak gördükleri söylenebilir. Ayrıca özel anaokullarında ailelerin ve okulun, rehberlik ve araştırma merkezleri ile işbirliğine gitmedikleri anlaşılmaktadır. Bu durum, özel anaokullarındaki yönetici ve öğretmenlerin bilgi eksikliği veya sorunları özel kurumlar aracılığı ile çözme imkanına sahip olmaları ile açıklanabilir.

Denetim raporlarında; aileye yönelik seminer çalışmaları ile ev ziyaretlerinin yapılması dışındaki aile katılımı standartlarının ortalamanın üstünde gerçekleştiği görülmektedir. 2013 Programı ile ilk kez Okul Öncesi Eğitim Programı İle Bütünleştirilmiş Aile Destek Eğitim Rehberi (OBADER) programa ek olarak hazırlanmıştır (2013b). Okul Tanıtım ve Aileyi Tanıma Dosyası'nda bulunan formlar ve aile katılımına ilişkin uygulamalar, OBADER'de yer almaktadır. Özel anaokullarında söz konusu formların daha az kullanılmasına, yenilenen programın yeteri kadar tanınmamış veya tanıtılmamış olması neden olabilir. Çocuğu ve aileyi tanımak amacıyla yapılan ev ziyaretleri ise genel olarak ortalamanın altında gerçekleşmiştir. Halbuki etkili bir okul aile işbirliği açısından ev ziyaretleri büyük önem taşır (Erdoğan ve Demirkasımoğlu, 2010; Çamlıbel Çakmak, 2010). Bu konuda aileler

açısından anne ve babanın çalışıyor olması ve çalışma saatlerinin öğretmenin ev ziyaretine olanak vermemesi önemli bir neden olarak düşünülebilir.

Özel gereksinimli çocuklara yönelik bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlanması ve etkinlik planlarında uyarlama yapılması hususlarında da sorun olduğu anlaşılmaktadır. Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden çocuklar için etkinlik planlarında uyarlama yapılması ve BEP hazırlanması, Okul Öncesi Eğitim Programı ile birlikte ilgili mevzuatta ayrıntılarıyla yer almaktadır (MEB, 2006; MEB, 2013a; 2013b; MEB, 2014c). Dikici Sığıtmaç, Hoş ve Abbak'ın (2011) yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin kaynaştırma kapsamındaki çocuklar için BEP hazırlamadıklarını, özel eğitim ve BEP hazırlama hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Bu durumda, kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden çocuklar için BEP hazırlanması ve etkinlik planlarında uyarlamaya yeteri kadar yer verilmemesi önemli bir eğitim açığı olarak değerlendirilebilir.

Çocuk ihmali ve istismarı konusunda okul çalışanlarına yeteri kadar eğitim verilmediği görülmektedir. Çocuğun gelişimini olumsuz etkileyen eylem ve eylemsizlikler (Taner ve Gökler, 2004) olarak ifade edilen ve halk sağlığı sorunu olarak, sistematik, bilimsel tabanlı, koruyucu önlemlerin alınmasını gerekli kılan (Kara, Biçer ve Gökalp, 2004) çocuk ihmali ve istismarı konusunda; anaokullarında çalışanlara gerekli eğitimin verilmemesi, söz konusu eğitimi verecek yeterlikte yönetici ve öğretmen olmaması ile açıklanabilir. Güler vd. (2002), fiziksel, duygusal istismar ve ihmal davranışını ortaya çıkaran nedenler ve çözüm yolları için danışmanlık hizmetlerini önermektedir. Bu durumda konu hakkında, rehberlik araştırma merkezleri ve ilçe milli eğitim müdürlükleri aracılığı ile uzman desteği sağlanması yoluna gidilebilir.

Anaokullarında yürütülen sosyal ve kültürel etkinliklerin sonuçlarının yalnızca birer okulda değerlendirilmesi kayda değer bir sonuçtur. Benzer bir şekilde ailenin eğitim etkinliklerine katılımını belirlemek üzere, ebeveyn katılım formunun çoğunlukla uygulandığı halde, aile katılım formlarının analizi ve planlamasının çok az yapılması, anaokullarında işleyişin kurumsallaşmaya ve analitik bir sürece bağlı olmadan; geçici ve kişisel uygulamalara dayalı yürütüldüğü şeklinde değerlendirilebilir.

Anaokullarında fiziki ortamların ve güvenlik açısından asgari koşulların yerine getirildiği görülmektedir. Bu durum yapılmış araştırmalar (Kubanç, 2014; Karaküçük 2008) ile benzerlik göstermektedir. Ancak, güvenlik tedbirleri, eğitim ortamları, öğretim materyalleri ve eğitimde teknolojinin kullanımı açısından, özel anaokullarındaki koşulların resmi okullara göre daha iyi olduğu dikkat çekmektedir. Ailelerin güvenlik önlemlerini önemsendiği ve güvenlik hizmetlerinin okul tercihlerini etkilediği (Ünüvar'a (2011; Medical Tribune, 2015), özel kurumların da bu durumu değerlendirdikleri söylenebilir. Olgan ve Öztürk'ün (2011) araştırmalarında, anaokullarında, özellikle de açık oyun alanlarında güvenlik önlemlerinin önemsendiği bu konuda resmi ve özel okullar arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Bu durum özel anaokullarının, çocuk ve ailelerini memnun etmek için, güvenlik standartlarını geliştirdikleri, ayrıca araç-gereç ve teknolojiyi temin etme ve kullanma konusunda veli memnuniyetine uygun davrandıkları, buna karşın, maddi imkan gerektiren bazı güvenlik tedbirleri için resmi anaokullarının kısıtlarının olduğu şeklinde değerlendirilebilir.

Resmi anaokullarında öğretmenlerin norm kadrolarına yönelik yeterlik durumlarının tam olduğu, buna karşın özel anaokullarında, öğretmenlerin norm kadro uygulamalarında problem bulunduğu görülmektedir. Özel öğretim kurumlarının ücret politikaları gereği, lisans mezunu öğretmen yerine ortaöğretim (Kız Meslek Lisesi) mezunu veya ön lisans mezunu öğretmen yardımcısı / usta öğretici çalıştırdıkları anlaşılmaktadır. Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği'nde (MEB, 2012) yer alan "Okul öncesi eğitim kurumlarında görevlendirilen usta öğreticiler (...) bağımsız olarak derse girebilir" ifadesi üzerine, özel anaokullarında usta öğreticiler, bağımsız olarak grup sorumluluğu alarak görev yapabilmektedirler.

Resmi anaokullarındaki öğretmenlerin hizmet içi eğitim faaliyetlerine yeterli ilgiyi göstermedikleri anlaşılmaktadır. Bu durum Uluslararası Eğitim ve Öğrenme Anketi Raporu'nun (TALIS, 2008); OECD (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü) ülkeleri arasında en az hizmet içi eğitim alanlar arasında Türk öğretmenler ilk sıralarda bulunmakta ve öğretmenlik hayatı boyunca hiçbir hizmet içi eğitim almadan emekli olan öğretmenlerin sayısının azımsanmayacak kadar fazla olduğu tespiti ile örtüşmektedir. Ekici (2014) ile Çakmak Güleç ve Geçgel'in (2006) de benzer tespitleri bulunmakta ve okul öncesi öğretmenlerinin meslekî gelişimlerinin sürmesi için hizmet içi eğitim faaliyetleri aracılığı ile desteklenmelerini önermektedirler.

MEB Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği'ne (MEB, 2012) göre, özel öğretim kurumlarında, Bakanlıkça onaylanan öğretim programları uygulanır; dengi resmi okullardan farklı uygulama yapacak okullar, yapacakları farklı uygulamalara kurum yönetmeliklerinde yer vererek, Bakanlığın izninden sonra uygulamaya geçebilirler, koşulu bulunmaktadır. Ancak bazı özel anaokullarında bu koşulun yerine getirilmediği görülmektedir. Özel anaokulları açısından önemli bir program geliştirme ve mevzuatı uygulama açısından iş yükü gerektiren izin sürecinin ihmal edildiği veya göze alınmadığı söylenebilir. Görülen eksikliğin ivedilikle düzeltilmesi gereken bir durum olduğunu da belirtmek gerekir.

5. ÖNERİLER

Okul öncesi eğitim kurumlarında yürütülen denetim uygulamalarının ve denetlenen kurumların niteliğini geliştirmek açısından şu öneriler getirilebilir: Rehberlik ve denetim rehberinin hazırlanmasında, okul öncesi eğitim alanı akademisyenlerin de görev alması veya inceleyip görüş sunmalarının sağlanması; denetim raporlarına göre programın uygulanmasında görülen sınırlıkların, program geliştirme sürecinde görevli alan uzmanları ile paylaşılması, bu anlamda programı güncelleme çalışmalarının canlı tutulması.

Öğretmenin çalışmalarının sınıf içerisinde gözlemlenip değerlendirilebilmesinin tüm paydaşların katılımı ile tartışılması; denetim sonuçlarının etkililiği açısından, eğitim paydaşlarının sürece katılımı ile oto kontrolü sağlayacak, çalışanları güdüleyip, ödüllendirecek önlemlerin geliştirilmesi,

Rehberlik ve denetim rehberinde yer alan standartların sayısal olarak ifade edilmesi ile elde edilecek puanlara göre, kurum, yönetici ve eğitim personeli hakkında puan ve derece ile de gösterilebilen değerlendirme yapılabilmesi, bu değerlendirmenin şeffaf olması, denetim raporlarının (özel değerlendirmeler dışında) okulun

web sitesinde yayımlanması, ailenin okul tercihi hakkında bilgiyi denetim raporlarını inceleyerek alabilmesine olanak tanınması.

Okul öncesi eğitim ve çocuk gelişimi alanında mezun maarif müfettişi sayısının arttırılması; il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri tarafından resmi ve özel ayırımına gidilmeksizin, tüm okul öncesi eğitim idareci ve öğretmenlerine yönelik hizmet içi eğitim etkinliklerinin planlanıp uygulanması.

KAYNAKÇA

- Akpınar, B. (2012). *Eğitimde program geliştirme*. İstanbul: Data Yayınları.
- Altun Akbaba, S. ve Memişoğlu, P. S. (2010). İlköğretim müfettişlerinin denetimin yeniden yapılandırılmasına ilişkin görüşleri. *Elementary Education Online*, 9(2), 643–657.
- Anayasa. (1982). Resmi Gazete. Yayımlanma Tarihi: 9.11.1982 Sayı:17863 (Mükerrer). Numarası: 1739.
- Ardıç Ünüvar, Ü. (2011). *Okulöncesi eğitimde kalitenin geliştirilmesine ilişkin idareci, öğretmen ve veli görüşleri*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Arı, M. ve Tuğrul, B. (1996). Okul öncesi eğitim. *Milli Eğitim Dergisi*, sayı: 132.
- Avcı, N. (2003). Fen ve doğa eğitiminde proje yaklaşımı. M. Sevinç (Ed.) içinde *Erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar*. (ss. 359-365). İstanbul, Morpa Yayınları.
- Aycan, N. ve Şengül, N. (2003). Manisa merkezdeki eğitim bölgeleri ve eğitim kurullarının fen bilgisi eğitimine katkıları bakımından değerlendirilmesi, *Sosyal Bilimler*, 2(2), 29-39.
- Aydın, İ. (2012). *Öğretimde denetim*. Pegem-A.
- Aydın, İ. (2015). *Eğitim denetiminde farklı modeller ve yeni paradigmlar*. Geçmişten Geleceğe Eğitim Denetimi ve Müfettişlik Paneli'nde sunulan bildiri. Bilkent Üniversitesi, Milli Eğitim Müdürlüğü, Ankara Üniversitesi, TED Üniversitesi, Ankara.
- Başar, H. (1993). *Eğitim denetçisi, rolleri, yeterlilikleri, seçilmesi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Başaran, İ. E. (2000). *Eğitim yönetimi*. Ankara: Feryal Matbaası.
- Budak, Ş. (2009) İlköğretim müfettişlerinin okul öncesi eğitim kurumlarının denetimine ilişkin görüşleri, *1'inci Uluslararası Katılımlı Denetim Sempozyumu*, 22-23 Haziran 2009, Ankara.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Erkan Akgün, Ö., Karadeniz, D. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. (Çeviri Editörü: M. Bütün., S. B. Demir). Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Çakmak Güleç, H. ve Geçgel, H. (2006). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Çakmak Çamlıbel, Ö. (2010). Okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılımı. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1, (20), 1-17.
- Çepni, S. (2009). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. Basım yeri ve yayınevi yok.
- Dağlıoğlu, E. (2008), Ülkemizde okul öncesi eğitim, *Eğitime Bakış Dergisi*, Sayı: 12, s. 45-53.

- Demir. (2011). Eğitimde verimlilik uygulamalarına ilişkin bir değerlendirme, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 12,(141), 34-37.
- Demir, A. H. (2015). Yeni denetim sisteminin kuruluş ve işleyiş sorunları. 21.05.2015 tarihinde <http://blog.milliyet.com.tr/yeni-denetim-sisteminin-kurulus-ve-isleyis-sorunlari/Blog/?BlogNo=498366> adresinden erişilmiştir.
- Demirtaş, H. ve Cömert, M. (2006). Zümre öğretmenler kurulu toplantılarının etkililiğinin öğretmen görüşlerine dayalı olarak Değerlendirilmesi. *Eurasian Journal of Educational Research*, 25, 96-108.
- Dikici Sığıtmaç, A., Hoş, G. ve Abbak B. S. (2011). Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitiminde yaşanan sorunlara yönelik kullandıkları çözüm yolları ve önerileri, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (4), 205-223.
- Ekici, S. (2014). *Ankara'daki anaokullarının okuma alışkanlığına hazırlık yeterlilikleri açısından değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erdoğan, Ç. ve Demirkasimoğlu, N. (2010). Ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16,(3), 399-431
- ERG ve AÇEV.(2013). Erken çocukluk eğitimi ve "4+4+4" düzenlemesi. http://www.acev.org/docs/ne-yap%C4%B1yoruz/ece_acev_erg_rapor.pdf?sfvrsn=2. Erişim tarihi: 24.08.2015.
- Ergun, T. (2004). *Kamu Yönetimi Kuram/Siyasa/Uygulama*, Ankara: TODAİE Yayınları.
- Ertürk, S. (1984). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Yelken Tepe Yayınları.
- Eyüpoğlu Karal, I. S. (2015). Eğitim Bölgesi Fizik Öğretmenleri Zümre Başkanları Kurulunun Etkinliği. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry (TOJQI)* (6) 3, 1-27.
- Güler, N., Uzun, S., Boztaş, Z. ve Aydoğan, S. (2002). Anneleri tarafından çocuklara uygulanan duygusal ve fiziksel istismar/ihmal davranışı ve bunu etkileyen faktörler. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 24 (3), 128-134.
- Gürkan, T. (2006).Okul Öncesi Eğitim Denetim Rehber Kitabı, Okul Öncesi Eğitimde Denetim ve Teftiş İlkeleri, İstanbul: YA-PA Yayın Pazarlama.
- Haktanır, G. (2008), Okul öncesi öğretmenin niteliği, *Eğitime Bakış Dergisi*, Sayı: 12, s. 22-40.
- Kara, B., Biçer, Ü. ve Gökalp, A. S. (2004). Çocuk istismarı. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, (47), 140-151.
- Karaküçük, S. A. (2008). Okul öncesi eğitim kurumlarında fiziksel/ mekânsal koşulların incelenmesi: Sivas ili örneği. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32 (2), 307-320
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Kubalı, D. (1999). Performans denetimi, *Amme İdaresi Dergisi*, (32) 1, 31-62.
- Kubanç, Y. (2014). Okul öncesi eğitim kurumlarının fiziki durumunun incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(31), 1307-9581. http://www.sosyalarastirmalar.com/cilt7/sayi31_pdf/6egitim/kubanc_yasemin.pdf. Erişim tarihi: 28.08.2015.
- Lillis, Kevin M. (1992). Improving basic education: preconditions for successful inspection and supervision: implications for training." International Institute for Educational Planning, UNESCO.

- McMillan, J. H. (2000). *Educational research: Fundamentals for the consumer*. (3. Baskı).New York:Longman.
- Mertoğlu, M. ve Torun, K. (2006), *Okul öncesi eğitiminde denetim rehber kitabı*. İstanbul: YA-PA Yayın Pazarlama.
- MEB. (1999). Millî Eğitim Bakanlığı eğitim bölgeleri ve eğitim kurulları yönergesi. *Tebliğler Dergisi*, Kasım/ 2506.<http://mevzuat.meb.gov.tr/html/49.html>. Erişim Tarihi: 20.08.2015.
- MEB, UNESCO, AÇEV. (2012). *Okul öncesi eğitimi denetimi durum tespit raporu*.
- MEB (2003). Millî Eğitim Bakanlığı eğitim ve öğretim çalışmalarının plânlı yürütülmesine ilişkin yönerge, *Tebliğler Dergisi*, sayı: 2551. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/2551_0.html. Erişim tarihi: 27.08.2015.
- MEB. (2006). Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği. *Resmî Gazete*, 31.05.2006 tarih ve 26184 sayı
- MEB. (2012). Özel öğretim kurumları yönetmeliği. *Resmî Gazete*. 20.03.2012 tarih ve 28239 sayı.
- MEB. (2013a). *Okulöncesi eğitim kurumları programı*.
<http://ttkb.meb.gov.tr/program2.aspx/program2.aspx?islem=1&kno=202>. Erişim tarihi: 07.05.2015.
- MEB. (2013b). *Okul öncesi eğitim programı ile bütünleştirilmiş aile destek eğitim rehberi (obader)*.
<http://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/obader.pdf>. Erişim tarihi: 27.08.2015.
- MEB. (2014a). Okulöncesi eğitim kurumları rehberlik ve denetim rehberi. MEB Denetim ve Rehberlik Başkanlığı.
- MEB. (2014b). Millî Eğitim Bakanlığı rehberlik ve denetim başkanlığı ile maarif müfettişleri başkanlıkları yönetmeliği. 24 Mayıs 2014 tarih ve 29009 sayılı RG.
- MEB. (2014c). Milli Eğitim Bakanlığı okul öncesi eğitim ve ilköğretim kurumları yönetmeliği. 26. Temmuz, 2014 tarih ve 29072 sayılı RG.<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/07/20140726-4.htm> Erişim tarihi: 26 Ağustos 2015.
- MEB. (2015). *Bilgi notu*. Erişim tarihi: 16.04.2015
- Medical Tribune. (). Sağlam çocuklar güvenli anaokullarında yetişir. <http://www.medical-tribune.com.tr/content/saglam-cocuklar-guvenli-anaokullarinda-yetisir>. Erişim tarihi: 15.11.2015.
- MEM. (2015). Ankara Milli Eğitim Müdürlüğü 2015-2016 eğitim öğretim yılı çalışma takvimi. http://ankara.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_09/10015208_almatakvimi.pdf Erişim tarihi: 10.09.2015.
- Olgan, R. ve Kahrıman-Öztürk, D. (2011). An investigation in the playgrounds of public and private preschools in Ankara. *Education and Science*, 26 (161). 85-97.
- Özel eğitim hakkında kanun hükmünde kararname. *Resmî Gazete*, 06.06.1997 tarih ve 23011 sayı. http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_10/10111011_ozel_egitim_kanun_hukmunda_kararname.pdf
- Özdemir, T. ve Bozak, A. (2013). Devlet okullarında görev yapan öğretmenlerin almış oldukları ödüller ile sicil başarı puanları ve diğer bazı değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, (12),(44), 372-389.
- Özyürek, R. (2015). Okullarımızda denetçilerin belirlediği sorunlar ve çözüm önerileri, Geçmişten Geleceğe Eğitim Denetimi ve Müfettişlik Paneli'nde sunulan bildiri. Bilkent Üniversitesi, Milli Eğitim Müdürlüğü, Ankara Üniversitesi, TED Üniversitesi, Ankara.

- Rowley, J. (1996). Motivation and academic staff in higher education. *Quality Assurance in Education*, 4(3), 11-16.
- Şahin, E., Maden, S. ve Gedik, M. (2011). Zümre öğretmenler kurulu toplantılarının etkinliklerinin Türkçe öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi (Erzurum il örneği). *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi* 13 (1), 155-172.
- TALİS. (2008). *Technical report*.10.07.2014 tarihinde <http://www.oecd.org/education/school/44978960.pdf>sayfasından alınmıştır.
- Taner, Y. ve Gökler, B. (2004). Çocuk istismarı ve ihmali: psikiyatrik önleri. *Hacettepe Tıp Dergisi*, (35). 82-86.
- Taymaz, H. (1997). *Eğitim sisteminde teftiş*. Ankara: TAKAV matbaası.
- Topdal, E. B. (2004). Ana sınıflarında resim etkinliğinin denetimi. *Milli Eğitim Dergisi*, (164), 176-183.
- Töremen, F. ve Harktı, H. (2003). *Eğitim bölgeleri ve eğitim kurullarının yapısal ve işleyiş sorunlar ile etkililik düzeyleri*. XII. Eğitim Bilimleri Kongresi, Gazi Üniversitesi, Antalya.
- Turan, F. ve Yeşilyurt, İ. (2010). Okul öncesi eğitim kurumlarının denetiminde karşılaşılan sorunlar ve denetim sürecinin geliştirilmesi. 2. Uluslararası Katılımlı Eğitim Denetimi Kongresi, 23-25 Haziran, 2010. s.147-158
- Turgut, M. F. (1990). *Eğitimde ölçme değerlendirme metotları*. Ankara: Saydam Matbaacılık.
- Uluğ, F. (1999), **Eğitimde Grup Süreçleri**. Ankara: TODAİE Yayınları.
- Ünal, M. ve Akman, B. (2006). Okul öncesi öğretmenlerinin fen eğitimine karşı gösterdikleri tutumlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H.U. Journal of Education)*, (30), 251-257.
- Yavuzer, H. (1997). *Çocuk eğitimi el kitabı*. İstanbul: Remzi Kitabevi
- Yıldırım, C. (1983). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yörükoğlu, A. (2003). *Çocuk ruh sağlığı*. İstanbul: Özgür Yayınları
- Yücel, H. (2009), *Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin denetimi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- 6528 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. (Kabul tarihi 3.1.2014).

EXTENDED SUMMARY

Introduction

In pre-school period which the basics of life, the fact that learning speed is very high, that many basic skills are redounded in that period and that these also effect the future years of life, show the importance of pre-school education. Being aware of this importance studies for making pre-school education widespread in Turkey and increasing its quality accelerated in recent years. Pre-school education can also not be distinguished from a process based on a program. For this purpose the pre-school education program was renewed in order to provide healthy growth for children through enriched learning experiences and prepare them for basic education by supporting their development fields and started to be applied in 2013-2014 academic year. In

Turkey the inspection and monitoring of education institutions of all levels belong to National Ministry of Education (NME) as a constitutional duty and responsibility. The ministry conducts its auditing duty via cation inspectors bound to guidance and inspection directorate. The research results reveal that the inspection applications in pre-school education institutions are not at a sufficient level so as to support the development of institutions in terms of scientific education processes and fulfill the requirements of educators. This fact made it obligatory to perform structural and application related changes in NME inspection system. In this context, together with some structural arrangements, guidance and inspection guides were renewed in order to achieve application unity and standardization. Education is a multidimensional system. Inspection which is one of the subsystems having guidance, control and evaluation functions, has critical importance in terms of the success of planned education process. Application of program as per its aim and obtaining its results is directly related with high quality audit application. In Turkey the inspection and monitoring of education institutions of all levels belong to National Ministry of Education (NME) as a constitutional duty and responsibility. The ministry conducts its auditing duty via cation inspectors bound to guidance and inspection directorate. The research results reveal that the inspection applications in pre-school education institutions are not at a sufficient level so as to support the development of institutions in terms of scientific education processes and fulfill the requirements of educators. This fact made it obligatory to perform structural and application related changes in NME inspection system. In this context, together with some structural arrangements, guidance and inspection guides were renewed in order to achieve application unity and standardization.

The aim of this research is to examine the education activities in inspection reports related with the education activities conducted in formal and private pre-schools bound to NME. In line with the aim of the study; Is preschool education institution guidance and inspection guide which was used for the first time by education inspectors in 2014-2015 academic year, sufficient? How do education activities take place in inspection reports issued after inspections performed on private and official preschools bound to National Ministry of Education.

Method

The research was conducted according to situation study which is one of qualitative research methods. The study group of the research comprises of 10 official and 10 independent pre-school which were reached by random sampling method and which was inspected by education inspectors in 2014-2015 academic year. As a measurement tool, preschool education institutions guidance and inspection guide which was developed by MME and which was initially used in 2014-2015 academic year. Researchers prepared education activities examination form by taking the standards (in text form) related with the inspection of pre education institutions as a basis.

For collection of data document scan method was used, 20 inspection reports prepared by education inspectors after inspection of private and official pre-schools. The data in the reports were coded and transferred to education activity examination form.

Findings (Results)

According to research findings, examination and evaluation of inspection standards in the guide as well as existence of solution suggestions and application examples for detected and reported problems and monitoring of inspection results are positive arrangements.

However it is observed that the standards in the guide that are subject to inspection are not grouped so as to reflect the processing of the institution with all its aspects, that some standards are unnecessarily repeated under various headlines, that many standards include indications that should be evaluated separately and that it does not allow monitoring and evaluation.

Related with education activities, it is understood that individual education plan are not prepared for children with special requirements in every school, that the student benefits of the education realized in first term are generally not evaluated, that there are deficits in realization of the standards related with monthly study plans, daily education progresses and activity plans, that the necessary operations that must be applied for children are generally followed, that the adaption in activity plans for children with special requirements are not generally performed sufficiently, that training is provided for employees about proper communication style with children, that communication with children is being monitored, however insufficient training is provided to employees about child abuse, that the summer school activities in private kindergartens are not conducted under the scope of approved program, that the results of the social and cultural activities are not sufficiently evaluated.

Conclusion and Discussion

In line with the research findings it can be suggested that preschool academicians should take place or should examine and submit their opinions in preparation of guidance and inspection guide, that opportunity should be given for monitoring and evaluation of teacher activities within classroom, that the standards taking place in the inspection guide should allow an evaluation about school and its managers through points that will be obtained by numerical expression of standards, that inspection reports should be published in school website, that parents should be able to make school preference by examining the inspection report about school, that measures should be developed related with achievement of auto-control by allowing participation of education partners to the process and that will direct and award employees, that number of education inspectors that were graduated from preschool education division, that the difficulties in application of program according to inspection reports should be shared with field experts that are on duty in program development process, that the updating process of the program should be continued, that inter-service education activities should be planned by provincial and district national education directorates for preschool education teachers and managers, regardless of official and private school separation.